

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра української й іноземних мов та методик викладання в
початковій і дошкільній освіті

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни «НАВЧАННЯ ПИСЬМА В НУШ»

Шифр за навчальним планом: **ВВ2.01**
освітньої програми *Початкова освіта*
галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*
спеціальності *013 Початкова освіта*
освітнього рівня *магістр (термін навчання 1,10)*

I курс, 2-й семестр

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Кількість кредитів – 6		Методи навчання: <i>дидактичні: словесні</i> – лекція, розповідь, бесіда; <i>наочні</i> – символічно-графічна наочність як на паперових, так і на електронних носіях; <i>практичні</i> – виконання вправ; <i>за характером пізнавальної самостійності:</i> репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, проблемні, частково-пошукові, дослідницькі; <i>лінгводидактичні:</i> звуковий аналітико-синтетичний <i>метод навчання грамоти</i> ; <i>методи навчання письма:</i> лінійний, генетичний, аналітико-синтетичний, тактовий (ритмічний), копіювальний, асоціативно-порівняльний
Загальна кількість годин – 180		
<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Лекції:		
-	4	
Семінарські (практичні) заняття:		
-	14	
Самостійна робота:		
-	162	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
-	<i>1 / 10</i>	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота: 4		Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи
Мова навчання – українська		

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методика навчання письма в сучасній початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки:

Метою освітнього компонента є формування професійних програмних компетентностей здобувачів вищої освіти, зокрема, озброєння студентів знаннями методики навчання письма, оволодіння вміннями і навичками, необхідними для здійснення педагогічної діяльності в умовах Нової української школи.

Основні завдання вивчення дисципліни;

–ознайомити студентів з концептуальними засадами мовної освіти в Україні, закладеними в державних документах;

- розкрити ефективні форми організації освітнього процесу, найдоцільніші методи та прийоми навчання письма у 1-4 класах в умовах Нової української школи;
- засвоїти інноваційні технології навчання письма в початковій школі;
- забезпечити оволодіння системою теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть майбутнім учителям формувати в здобувачів освіти графічну, мовну і мовленнєву компетентності;
- дати студентам відомості про писемність, значення писемності в житті суспільства, основні етапи розвитку письма, становлення та розвиток писемності на українських землях, рукописне книготворення, українське друкарство; про історію методики навчання письма в початкових класах;
- озброїти їх методами наукових досліджень для здійснення науково-пошукової та навчально-творчої діяльності;
- готувати спеціалістів, які вчитимуться все життя, розвивати у них пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної компетентності;
- розвивати усне і писемне мовлення, загалом сприяти формуванню їхньої мовленнєвої культури;
- виховувати почуття любові до української мови як мови державної, потребу її вивчати та спілкуватися нею;
- здійснювати національне виховання, формувати патріотично настроєну, інтелігентну, творчу особистість майбутнього вчителя, здатну виховувати свідомих громадян України.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

№	ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ	КОМПЕТЕНТНОСТІ
1	ПР 2: Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.	ЗК 4: Здатність здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність з виявом ініціативності та підприємливості. СК 2: Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
2	ПР 3: Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.	ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 4: Здатність здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність з виявом ініціативності та підприємливості. СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
	ПР 4: Створювати особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.	ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності. ЗК 4: Здатність здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність з виявом ініціативності та підприємливості. СК 6: Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС (180 годин)

№ п/п	Назва модулів і тем	Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Всього	Аудиторні години				Самостійна робота
			Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	
Модуль 1 Лінгводидактичні основи навчання каліграфічного письма молодших школярів. Методика формування умінь писати малі букви українського алфавіту							
1	Тема 1.1. Письмо в історичному аспекті	24	2	2	-	-	20
2	Тема 1.2. Теоретичні засади методики навчання каліграфічного письма	22	-	-	-	-	22
3	Тема 1.3. Навчання письма ліворуких дітей	20	-	-	-	-	20
4	Тема 1.4. Підготовча робота до навчання каліграфічного письма. Методика навчання студентів писати елементи букв	19	2	-	2	-	15
5	Тема 1.5. Методика навчання каліграфічного письма малих букв. Написання складів і слів з цими літерами	39	4	-	4	-	35
Модуль 2 Методика формування каліграфічної навички на уроках письма в період навчання грамоти (великі літери), української мови та математики у 2 - 4 класах							
6	Тема 2.1. Методика навчання каліграфічного письма великих букв. Написання слів і речень з цими літерами	42	6	2	4	-	35
7	Тема 2.2. Методика навчання каліграфічного письма цифр. Методика формування каліграфічної навички на уроках української мови у 2 - 4 класах	19	4	-	4	-	15
Всього годин:		180	18	4	14	-	162

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Модуль 1. Лінгводидактичні основи навчання каліграфічного письма молодших школярів.

Методика формування умінь писати малі букви українського алфавіту

Тема 1.1. Письмо в історичному аспекті

Сутність поняття "письмо". Значення писемності в житті суспільства. Виникнення та основні етапи розвитку письма. Неалфавітні види письма. Походження первісного письма та його особливості. Закономірності виникнення і розвитку піктографічного письма. Формування і розвиток ідеографічного письма. Алфавітне (звукове) письмо.

Походження і розвиток слов'янської писемності. Письмо в трипільців. Слов'янська писемність до 988 року. Слов'янські азбуки – кирилиця і глаголиця. Роль Кирила і Мефодія в становленні слов'янських азбук. Основні форми кириличного письма: устав, напівустав, скоропис, в'язь.

Сучасний український алфавіт. „Найукраїнніша” літера „г”.

Початки книготворення. Історія українського друкарства.

Еволюція знарядь письма.

Тема 1.2. Теоретичні засади методики навчання каліграфічного письма

Вплив каліграфії на когнітивний розвиток дитини.

Професійна компетентність педагога як умова навчання письма першокласників.

Мета та завдання навчання каліграфічного письма в закладах вищої освіти. Значення правильного, чіткого і красивого письма.

Письмо як вид мовленнєвої діяльності. Поняття "навичка письма". Технічні, графічні та орфографічні навички письма.

Загальнодидактичні і лінгводидактичні принципи навчання письма.

Методи навчання правильного рукописного письма – лінійний, генетичний, аналітико-синтетичний, тактовий (ритмічний), копіювальний, асоціативно-порівняльний.

Прийоми формування каліграфічної навички письма – "письмо" в повітрі, письмо по пунктирних і слабонаведених лініях, мокрим пензлем по дошці, конструювання літер з картонних елементів, з природного матеріалу тощо.

Умови навчання каліграфічного письма (внутрішні та зовнішні).

Внутрішні умови: розвиток дрібних м'язів кисті руки, окоміру; особливості психічних процесів.

Зовнішні умови: 1) психолого-педагогічні (методичні); 2) санітарно-гігієнічні (організаційні) – освітлення класної кімнати; вимоги до шкільних меблів; сучасне письмове приладдя (ручка, зошит, крейда, класна дошка); правильна посадка при письмі, прийоми контролю за позою учнів під час письма; положення зошита; прищеплення сталої навички правильно тримати ручку. Письмо крейдою на класній дошці.

Засоби навчання письма (наочні посібники): прописи; демонстраційні матеріали – таблиці, картки; ТЗН та ін.

Стандартизація сучасного українського письма.

Графо-моторна підготовка учнів у добуковений, буквений та післябуквений період навчання грамоти. Особливості формування каліграфічної навички в першокласників НУШ.

Тема 1.3. Навчання письма ліворуких дітей

Ліворукість як психолого-педагогічна проблема. Поняття "ліворукість", "праворукість", "лівшість", "амбидекстрія". Психологічні особливості праворуких і ліворуких дітей. Наслідки переучування ліворуких школярів.

Методика навчання письма ліворуких першокласників. Визначення ліворукості. Основні етапи підготовки до навчання письма ліворуких дітей. Особливості формування в ліворуких учнів технічних навичок письма. Підготовка до письма ліворуких першокласників у добуковений період навчання грамоти. Формування графічних навичок у ліворуких учнів у буквений період навчання грамоти.

Тема 1.4. Підготовча робота до навчання каліграфічного письма. Методика навчання студентів писати елементи букв

Підготовчі вправи у добуковений період навчання грамоти.

Елементи малих і великих букв українського алфавіту. Основні з'єднання літер.

Прийоми тактування.

Графічні помилки в написанні елементів букв та методика їх подолання.

Тема 1.5. Методика навчання каліграфічного письма малих букв. Написання складів і слів з цими літерами

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці малі букви I – V груп, що мають в основному такі елементи: прямі похилі лінії із заокругленням унизу, угорі і внизу, довгі і короткі прямі похилі лінії, довгі і короткі петлі та крапки : *і ї у й ш (1), ц щ у (2), з п т р (3), н ч к (4), л м г (5)*. Письмо під такт. Письмо слів з цими буквами.

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці малі букви VI – VIII груп, що складаються в основному з овалів, лівих та правих півовалів та довгих петель: *я ь о а б ю ф (6), с е е х ж (7), д в з (8)*. Письмо під такт. Письмо слів з цими буквами. Складні з'єднання малих букв.

Модуль № 2. Методика формування каліграфічної навички на уроках письма в період навчання грамоти (великі літери), української мови та математики у 2 - 4 класах

Тема 2.1. Методика навчання каліграфічного письма великих букв. Написання слів та речень з цими літерами

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці великі букви I – V груп, в яких основним елементом є довга пряма похила лінія із заокругленням унизу, угорі та внизу, прямою горизонтальною лінією із заокругленням ліворуч униз: *І Ї (1), И Й Ш Ц Щ Ч (2), У Н К (3), Л М А Г (4), Г П Т (5)*. Письмо слів і речень з вивченими буквами.

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці великі і малі букви VI – VIII груп, основним елементом яких є овали, півовали: *Я О Ю Ф(б), С Є Х Ж З Е (7)*. Письмо слів і речень.

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці великі і малі букви, основним елементом яких є довга пряма похила лінія із заокругленням унизу ліворуч та півовали: *Р В Б Д (8)*. Письмо слів і речень. Складні з'єднання великих букв.

Графічні помилки у написанні букв, з'єднань літер та методика їх подолання.

Тема 2.2. Методика навчання каліграфічного письма цифр. Методика формування каліграфічної навички на уроках української мови у 2 - 4 класах

Вимоги до каліграфічного письма арабських цифр. Підготовчі вправи до їх написання. Основні технічні характеристики форм цифр. З історії написання цифр.

Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці арабські цифри.

Опанування каліграфічним скорописом у 2-4 класах на уроках української мови.

Проведення каліграфічних хвилинок на уроках української мови у 2-4 класах.

Вимоги до ведення учнівських зошитів. Культура оформлення письмових робіт.

Оцінювання сформованості в учнів початкових класів графічних навичок письма.

Інноваційні технології навчання каліграфічного письма в початковій школі.

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань для самостійної роботи	Форма звітності
1	Модуль № 1 Теми: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Аналіз державних документів щодо питань освіти, зокрема, Державного стандарту початкової освіти	конспект
2	Модуль № 1 Теми: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Аналіз програм з української мови для початкової школи (змістова лінія "Взаємодіємо письмово")	конспект
3	Модуль № 1 Теми: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Аналіз змісту навчального посібника "Українська мова. Буквар" або сторінкового розвороту	конспект
4	Модуль № 1 Теми: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Аналіз змісту підручників та посібників з української мови та читання для початкової школи за лінійно-концентричним принципом програми (один – на вибір студента)	конспект
5	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Опрацювання статей з проблем навчання письма	конспект
6	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Моделювання планів-конспектів (фрагментів) уроків української мови в початковій школі	проект
7	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Письмо елементів букв. Написання малих і великих букв української абетки, слів і речень з цими літерами та цифр. Списування текстів – рукописних і друківаних	Зошит з письма та розвитку мовлення
8	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2	Добір ігрового матеріалу для уроків української мови в початковій школі	дидактичні ігри

	Теми: 2.1, 2.2		
9	Модуль № 1 Теми: 1.1, 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Написання рефератів про письмо в історичному аспекті та інноваційні технології навчання української мови в початковій школі тощо	реферат
10	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Виготовлення наочності до уроків української мови в початковій школі	наочні посібники
11	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Обговорення публікацій педагогічних журналів і газет („Початкова школа”, „Початкова освіта” та ін.) з проблем методики навчання української мови, здійснення розвитку мовлення на уроках в початковій школі	повідомлення
12	Модуль № 1 Теми: 1.4, 1.5 Модуль № 2 Теми: 2.1, 2.2	Вивчення передового педагогічного досвіду вчителів-класоводів із цих питань	повідомлення

VI. Контроль якості знань студентів

6.1. Форми і методи поточного контролю

Оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Види семестрового контролю: 1) **поточний** – контроль під час практичних занять; 2) **періодичний** (захист реферату, конспекту уроку тощо); 3) **модульний** – модульні контрольні роботи, тести; 4) **тематичний** (тести); 5) **контроль самостійної та індивідуальної роботи**.

Семестровий контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів відбувається в таких **формах:** індивідуальне та фронтальне опитування, написання модульних контрольних робіт, вирішення тестових завдань, проведення ділових ситуацій за складеними конспектами (фрагментами) уроків української мови в початковій школі, опрацювання додаткових джерел інформації, обговорення публікацій педагогічних журналів і газет з проблем методики навчання української мови у 1-4 класах, презентація передового педагогічного досвіду вчителів-класоводів, оцінка за науковий проєкт, захист реферату, рецензування навчально-методичних посібників, здійснення аналізів відвіданих уроків навчання грамоти у 1 класі та української мови у 2-4 класах, добір ігрового матеріалу для таких уроків, виготовлення наочності до уроків навчання грамоти у 1 класі та української мови у 2-4 класах.

6.2. Форми і методи підсумкового контролю

Залік

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навч. дітей рідної мови в дошкільних навч. закл. : підручник для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш ; [за ред. А. М. Богуш]. – 2-ге вид., доповн. – К. : Слово, 2011. – 704 с. – Лист МОНУ № 1/11-1535 від 13.04.2004 р.

2. Вашуленко М. С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу "Українська мова" у 1-2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод. посібник / М. С. Вашуленко. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2019. – 192 с.

3. Вашуленко М. С. Про роботу за букварем нового видання / Вашуленко М., Вашуленко О. // Початкова школа. – 2018. – № 8. – С.16-21.

4. Кальчук М. І., Чабайовська М. І. Українська мова: Прописи (в чотирьох частинах). 1 клас. 1 частина / М. І. Кальчук, М. І. Чабайовська // навчальний посібник. – Суми: ТОВ НВП "Росток" А. В. Т.", 2018. – 56 с.

5. Кальчук М. І., Чабайовська М. І. Українська мова: Прописи (в чотирьох частинах). 1 клас. 2 частина / М. І. Кальчук, М. І. Чабайовська // навчальний посібник. – Суми: ТОВ НВП "Росток" А. В. Т.", 2018. – 76 с.
6. Кальчук М. І., Чабайовська М. І. Українська мова: Прописи (в чотирьох частинах). 1 клас. 3 частина / М. І. Кальчук, М. І. Чабайовська // навчальний посібник. – Суми: ТОВ НВП "Росток" А. В. Т.", 2019. – 88 с.
7. Кальчук М. І., Чабайовська М. І. Українська мова: Прописи (в чотирьох частинах). 1 клас. 4 частина / М. І. Кальчук, М. І. Чабайовська // навчальний посібник. – Суми: ТОВ НВП "Росток" А. В. Т.", 2019. – 76 с.
8. Каніщенко А. П., Чабайовська М. І. Українська мова: абетка в асоціативних куцах та сенканах: інтегрований посібник для учнів початкових класів / А. П. Каніщенко, М. І. Чабайовська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 176 с.
9. Кирей І. Ф., Трунова В. А. Методика викладання каліграфії в початковій школі: навчальний посібник. – К.: Рад. школа, 1994. – 143 с.
10. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: методичний посібник / С. Л. Коробко, О. І. Коробко. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
11. Матвієнко О. В. Актуальні проблеми навчання та виховання учнів молодшого шкільного віку / О. В. Матвієнко. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 216 с.
12. Навчання письма в сучасній початковій школі: навч. посібник / авт. кол.: Боднар Н. М., Прищепка О. Ю., Трунова В. А., Цєпова І. В., Чабайовська М. І. // за ред. В. А. Трунової. – Х.: В-во "Ранок", 2017. – 464 с. (С. 52-83; 3,13 др. арк.), схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах: лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України від 18. 07. 2014 р. № 14.1 / 12 - Г- 1224.
13. Прищепка О. Ю. Формування і розвиток навичок письма молодших школярів на засадах диференційованого підходу : методичний посібник / О. Ю. Прищепка. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. – 72 с.
14. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручн. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
15. Цєпова І. В. Навчаємо письма ліворуких дітей. – Х.: Вид-во "Ранок", 2009. – 128 с.
16. Чабайовська М. І. З історії книгодрукування / М. І. Чабайовська // Початкова школа. – 2017. – № 11. – С. 4-7.
17. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр / М. І. Чабайовська // навч. посібник: вид. 2-е, доповн. і переробл., гриф „Схвалено Міністерством освіти і науки України” (лист №14.1/12-Г-194 від 01.04.2015 р.). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2018. – 116 с.
18. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії / М. І. Чабайовська // навч. посібник: частина І: вид. 2-е, доповн. і переробл., гриф „Схвалено Міністерством освіти і науки України” (лист № 1.4/18 – Г– 329 ПТЗО МОН України від 15 липня 2009 року). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2018. – 56 с.
19. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії / М. І. Чабайовська // навч. посібник: частина ІІ: вид. 2-е, доповн. і переробл., гриф „Схвалено Міністерством освіти і науки України” (лист № 1.4/18 – Г– 329 ПТЗО МОН України від 15 липня 2009 року). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2018. – 88 с.
20. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії для лівшів / М. І. Чабайовська // навч. посібник, виданий з грифом „Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах” (лист № 1.4/18 – Г– 304 ПТЗО Міністерства освіти і науки України від 14 червня 2010 року): Частина І. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2011. – 56 с.
21. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії для лівшів / М. І. Чабайовська // навч. посібник, виданий з грифом „Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах” (лист № 1.4/18 – Г– 304 ПТЗО Міністерства освіти і науки України від 14 червня 2010 року): Частина ІІ. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2011. – 88 с.
22. Чабайовська М. І. Компетентнісно орієнтований підхід до формування навичок каліграфічного письма / М.І.Чабайовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Вип. 13: Збірник наукових праць. – К.: Вид.-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 208-213.
23. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. Українська мова та читання : підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 1). – Тернопіль : Астон, 2020. – 160 с. : іл. : рекомендовано МОН України (наказ МОН України від 21.02.2020 № 271).
24. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. Українська мова та читання : підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 2). – Тернопіль : Астон, 2020. – 160 с. : іл. : рекомендовано МОН України (наказ МОН України від 21.02.2020 № 271).
25. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кожушко С. М. Українська мова та читання : підручник для 4 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 1). – Тернопіль : Астон, 2021. – 160 с. :

іл. : рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 16. 01. 2021 № 53).

26. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кожушко С. М. Українська мова та читання : підручник для 4 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). (Частина 2). – Тернопіль : Астон, 2021. – 160 с. : іл. : рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 16. 01. 2021 № 53).

27. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. Українська мова "Я навчаюся писати". Зошит для письма і розвитку мовлення. 1 клас (у 2-х частинах. – Частина перша / М. Чабайовська, Н. Омельченко, В. Синільник: схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист ДНУ "ІМЗО" від 27. 06. 2019 № 22.1/12-Г- 488). – К. : Грамота, 2019. – 64 с.

28. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Синільник В. В. Українська мова "Я навчаюся писати". Зошит для письма і розвитку мовлення. 1 клас (у 2-х частинах. – Частина друга / М. Чабайовська, Н. Омельченко, В. Синільник: схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист ДНУ "ІМЗО" від 27. 06. 2019 № 22.1/12-Г- 488). – К. : Грамота, 2019. – 64 с.

29. Чабайовська М. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування технології письма Василя Сухомлинського // Humanitarium. – Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) ; Ніжин (Чернігів. обл.) : Лисенко М. М., 2018. – Том 41. Вип. 2 : Педагогіка. – С. 136-143 (162 с.).

30. Чабайовська М. І. Про українознавчу функцію змісту дисципліни "Каліграфія з методикою навчання в початковій школі" / М. І. Чабайовська // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Вип. 18: Збірник наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – С.185-196.

31. Чабайовська М. І. Про рукописне книготворення в Русі-Україні // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Випуск 30 : збірник наукових праць / за науковою ред. академіка В. І. Бондаря. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – С. 197- 205 (149 с.).

32. Чабайовська М. І. Становлення українського рукописного шрифту // Педагогічний часопис Волині. – 2019. – № 2 (13). – С. 52-58. DOI

33. Чабайовська М. І. Теоретичні і методичні засади навчання каліграфічного письма у ВПНЗ I-IV рівнів акредитації / М. І. Чабайовська // Початкова школа. – № 7. – 2010 р. – С. 54-57.

37. Чабайовська М. І. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання письма // Педагогічна освіта: теорія і практика : збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В. М.]. – Вип. 24 (1-2018). – Ч. 2. – Кам'янець-Подільський, 2018. – С. 382 – 388 (404 с.). Index Copernicus

VIII. Інформація про викладача

Викладач	ЧАБАЙОВСЬКА МАРІЯ ІВАНІВНА
Профіль викладача на сторінці кафедри / факультету	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української й іноземних мов та методик викладання в початковій і дошкільній освіті https://pf.npu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pedahohiky-ta-metodyk-navchannia-ukrainskoi-ta-inozemnykh-mov-fpp/pro-kafedru-pmnuim-fpp#profesorsko-vikladatskij-sklad-kafedri
Електронна адреса	m.i.chabayovska@npu.edu.ua
Контактний телефон	(067) 506-15-65
Інформація про консультації (день, місце, час)	Консультації викладача згідно із затвердженим графіком кафедри педагогічної інноватики

IX. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занять тощо)

Політика щодо відвідування

Під час вивчення ОК здобувачі вищої освіти дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni->

[dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova](#)) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyly-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки.

Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати перескладання результатів навчання ОК відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконанні у встановлений викладачем термін.

Правила виконання завдань ОК: практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки). У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

9.2. Вимоги до академічної доброчесності студентів.

Політика щодо академічної доброчесності

Політика ОК ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Х. Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента:

Даний ОК може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).